

Література

1. Беккариа Ц. О преступлениях и наказаниях / Ц. Беккариа. – М., 1939. – 463 с.
2. Курс советского уголовного права: в 6-ти т. – Т. 1. / под ред. А. А. Пионтковского и др. – М.: Наука, 1970. – 312 с.
3. Спасович В. Д. Учебник уголовного права: часть общая / В. Д. Спасович. – СПб, 1863. – 428 с.
4. Таганцев Н. С. Русское уголовное право. Лекции: часть общая: в 2-х т. / Н. С. Таганцев. – Т. 1. – М.: Наука, 1994. – 639 с.
5. Кистяковский А. Ф. Элементарный учебник общего уголовного права: начало русского уголовного законодательства. Часть общая / А. Ф. Кистяковский. – К., 1891. – 850 с.
6. Пионтковский А. А. Уголовное право РСФСР: часть общая / А. А. Пионтковский. – М.: ГИЗ, 1925. – 478 с.

УДК 343.7

Сіроченко Т. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Рощина І. О., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ДІЙ ВИННОГО ПРИ ПЕРЕВИЩЕНІ МЕЖ НЕОБХІДНОЇ ОБОРОНИ

Право на захист є природним правом кожної людини незалежно від її професійної, фізичної чи іншої підготовки. Кожен може скористатися правом на необхідну оборону, хоча закон і не зобов'язує це право застосовувати. Так, відповідно до ч. 3 ст. 27 Конституції України, кожен громадянин має право захищати своє життя та здоров'я, а також життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань. У ч. 4 ст. 55 Основного Закону зазначено, що кожен має право будь-якими не забороненими законом способами захищати свої права та свободи від порушень і протиправних посягань [1]. Утіленням конституційних положень є ст. 36 Кримінального кодексу України (КК України), згідно з якою кожна особа має право на необхідну оборону від суспільно небезпечного посягання незалежно від можливості уникнути його або можливості звернутися за допомогою до інших осіб чи органів влади. На законодавчому рівні поняття необхідної оборони визначено в ч. 1 ст. 36 КК України [2]. Так, злочином не вважають спричинення шкоди особі, яка посягає, у стані необхідної оборони, тобто під час захисту прав та інтересів особи, яка захищається, або інших осіб, а також суспільних інтересів держави від суспільно небезпечного посягання, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони. Перевищенням меж необхідної

оборони у науці кримінального права прийнято вважати випадки, коли під час оборони умисно заподіяно надмірну шкоду. Перевищення меж необхідної оборони тягне кримінальну відповідальність за спеціальними кримінально-правовими нормами. Межі вчинення оборонних дій (заподіяння шкоди) пов'язані із можливістю особи здійснювати певні захисні дії і заподіювати ними відповідну шкоду тому, хто посягає, в залежності від конкретних ознак посягання і захисту, такі дії законодавчо закріплені в частинах 3 та 5 ст. 36 КК України. При перевищенні меж вчинення оборонних дій (заподіяння шкоди) кримінальна відповідальність настає за двома привілейованими складами злочинів. Умисне вбивство в разі перевищення меж необхідної оборони кваліфікують за ст. 118 КК України, а умисне тяжке тілесне ушкодження за таких самих обставин – за ст. 124 КК України. Проте, відповідно до ч. 5 ст. 36 КК України, не є перевищенням меж необхідної оборони та не передбачає кримінальну відповідальність застосування зброї або будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення в житло чи інше приміщення, незалежно від тяжкості шкоди, яку заподіяно тому, хто посягає [2], будь-якої шкоди в зазначених ситуаціях, аж до позбавлення його життя. Норма про перевищення меж необхідної оборони (ч. 3 ст. 36 КК України) на ці випадки не поширюється. Верховний Суд України розглядає такі дії як правомірні. Втіленням даної норми може слугувати наступний приклад: «На К. напали Т., Г. і Щ., які перед тим погрожували йому розправою. Захищаючись К. напилком ударив Щ. в груди, той від поранення серця помер. Суд засудив К. за вбивство при перевищенні меж необхідної оборони (ст. 118 КК України). Верховний Суд України скасував вирок суду, закривши справу за відсутністю в діях К. складу злочину». Як було зазначено, що на К. напали три особи, які й до цього погрожували йому розправою. За такого співвідношення сил застосування К. напилка не може розцінюватись як перевищення меж необхідної оборони.

Спробами удосконалення врегулювання цього питання був Проект народного депутата України М. Д. Катеринчука «Про внесення змін до ст. 36 Кримінального кодексу України (щодо розширення меж необхідної оборони)» № 2621а від 19 липня 2013 року. У пояснювальній записці до цього законопроекту зазначено, що на даний час законослухняний громадянин України досі обмежений «межами необхідної оборони». Однак при цьому Кримінальний кодекс України не враховує, що злочинці не обмежені нічим. Даний законопроект пропонує розширити межі необхідної оборони в тих випадках, коли до рухомого або нерухомого майна громадянина незаконно проникають невідомі особи і погрожують йому або його родині тим чи іншим видом насильства – від вбивства до згвалтування його дружини і дітей [3].

Зважаючи на викладене, перспективним напрямом подальших наукових розробок має бути вирішення питання про те, коли наявна караність діяння в разі перевищення меж необхідної оборони та коли таку караність взагалі виключають. Окремі аспекти цього питання залишаються недостатньо дослідженими, оскільки вбивство за умов перевищення меж необхідної оборони є різновидом убивств за пом'якшуючих обставин, особливостями якого є специфічна обстановка його вчинення та інші додаткові ознаки, що характеризують зміст посягання на життя потерпілого. сучасні тенденції розвитку злочинності в Україні актуалізують проблему вдосконалення законодавчих підходів до регулювання відповідальності за дії, вчинені в стані необхідної оборони.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.: офіц. текст станом на 15 травня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Проект Закону про внесення змін до статті 36 Кримінального кодексу України (щодо розширення меж необхідної оборони) від 19.07.2013 № 2621а: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=47945

УДК 343.915

Смирнова М. Д., студентка,
Миколаївський інститут права Національного університету
«Одеська юридична академія», м. Миколаїв
Науковий керівник: Кльован Н. В., старший викладач

ВПЛИВ НЕДОЛІКІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Кримінальна активність неповнолітніх – надто небезпечне та потенційно шкідливе явище для суспільства. Це обумовлене тим, що саме в цьому віці діти стають резервом для дорослої та рецидивної злочинності, тому потрібно вжити всіх можливих засобів для того, щоб знизити рівень злочинності серед неповнолітніх. Вікові та психологічні особливості підлітків під впливом негативних обставин можуть набувати криміногенної значущості і здатності неповнолітніх до делінквентної поведінки. Певні особливості негативної емоційно-вольової сфери неповнолітніх, до яких належать агресивність, нестриманість, жорстокість, грубість формують антисоціальну поведінку та глибоку